

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., професор Бондарук Т. Г.
« 12 » квітня 2021 року

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з навчальної дисципліни
РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)
освітньої програми 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва програми)
факультету фінансово-економічного
(назва факультету)

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
фінансів, банківської справи та страхування,
протокол від «12 » квітня 2021 № 15

Київ
2021 рік

Заїчко І. В. Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни «Ринок фінансових послуг», для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К.: НАСОА, 2021. – 42 с.

Рецензенти:

Ю. О Махортов, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародного туризму ПВНЗ «Київський університет культури».

В. В. Пархоменко, кандидат економічних наук, доцент, декан фінансово-економічного факультету.

Розглянуто та рекомендовано до друку Вченою радою фінансово-економічного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту

«26» квітня 2021 р., протокол № 9.

Викладено методичні рекомендації з підготовки, структури, оформлення та порядку виконання самостійної роботи з дисципліни «Ринок фінансових послуг» для студентів денної та заочної форм навчання (спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»). Методичні рекомендації призначені для використання при проведенні самостійної роботи студентів. Містять опис дисципліни, її мету та завдання, структуру, теоретичний коментар до тем навчальної дисципліни, плани проведення та теми для самостійної роботи, тестові завдання, питання для обговорення за темами курсу, методи навчання, критерії оцінки самостійної роботи студентів, рекомендовану літературу.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Опис навчальної дисципліни	5
Мета та завдання навчальної дисципліни	6
Структура навчальної дисципліни	7
Теоретичний коментар до тем навчальної дисципліни	8
Перелік питань, що виносяться на самостійне вивчення навчальної дисципліни	20
Зміст самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо її виконання	21
Рекомендований перелік рефератів для виконання індивідуального завдання з навчальної дисципліни	36
Критерії оцінки стану виконання самостійної та індивідуальної роботи студента з навчальної дисципліни	37
Список рекомендованої літератури, для цілеспрямованої роботи студента при виконанні самостійної та індивідуальної роботи з навчальної дисципліни	41

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота набуває все більшого значення й актуальності в умовах сьогодення, актуалізації дистанційного навчання та достатньо значними обсягами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, що унеможлиблює розгляд всього матеріалу під час аудиторних занять. В таких умовах, організація самостійної роботи студентів, їх самоосвіта виступає одним з важливих аспектів успішного навчання і ефективного засвоєння знань з дисципліни, що вивчається.

Метою самостійної роботи є вироблення навичок опрацювання нормативно-правових актів, спеціальної літератури та інших матеріалів, необхідних для належного засвоєння предмета навчальної дисципліни, а також для розвитку умінь до самостійного вивчення і викладання одержаної інформації.

Оскільки, самостійна робота є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових занять, без участі викладача, студент розвиває пізнавальні та виконавчі здібності, пам'ять, самостійне мислення, наполегливість, вміння самостійного здобуття знань. Забезпечення навчально-методичними засобами для вивчення дисципліни чи окремої теми, включає підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладача, полегшує засвоєння матеріалу. Вагоме місце в цьому забезпеченні має методичний матеріал, завданням та рекомендації викладача, спеціальна література чи нормативно-правові акти.

Засвоєння навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеці, навчальному кабінеті або комп'ютерному класі академії, а також у домашніх умовах. Головне питання полягає в правильній організації самостійної роботи - її плануванні, що відповідає робочій програмі навчальної дисципліни. Приступаючи до самостійного вивчення матеріалу, перш за все студентам рекомендовано уважно знайомитись з джерелами, що стосуються певної теми, розподілити питання за складністю. Виконуючи самостійну роботу, студент має конспектувати основний зміст теми, уникаючи механічного переписування джерел. Рекомендується звертати особливу увагу на основні теоретичні положення, ключові слова, спеціальні терміни і поняття. Рекомендується розпочинати самостійну роботу студента до початку лекційних занять, активно використовувати систему попереднього читання підручників та навчальних посібників, що дозволить закласти теоретичну базу для глибокого сприйняття інформації під час лекції.

Для самостійної роботи студенту пропонуються наступні види завдань для опанування матеріалу з конкретної теми курсу:

- вивчення матеріалів теми;
- ознайомлення з термінологічним словником;
- визначення ключових аспектів відповідей, підготовка тезів виступу;
- підготовка рефератів та презентацій з рекомендованих тем.

Самостійна робота носить індивідуальний характер, однак можливе й колективне осмислення та вивчення навчального матеріалу. Однією з таких форм є проведення самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, яке проводиться відповідно до розкладу навчальних занять, з метою підвищення рівня підготовки студентів, ознайомлення їх з нормативно-правовими актами та отримання необхідної допомоги з боку викладача щодо теоретичних положень законодавства та аспектів їх практичного застосування.

Перевірка виконання самостійної роботи проводиться викладачем на практичних заняттях, а також виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		92 год.	112 год.
		Вид контролю: іспит	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Ринок фінансових послуг» є формування у студентів комплексного розуміння системи взаємозв'язків на ринку фінансових послуг та державної політики на цьому ринку.

Зміст дисципліни розкривається через систему економічних відносин, що виникають між прямими учасниками ринку при формуванні попиту в пропозиції на специфічні продукти – фінансові послуги.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: теоретико-методологічні засади організації та функціонування ринків фінансових послуг і функціональний механізм ринків фінансових послуг.

Завдання дисципліни:

- формування комплексного розуміння взаємозв'язків суб'єктів на ринку фінансових послуг та системи спеціалізованих фінансових інститутів;
- визначення потреби споживачів фінансових послуг у конкретних ситуаціях та можливості задоволення цих потреб різними видами фінансових послуг;
- забезпечення комплексного розуміння позиціонування фінансових послуг різних фінансових інститутів як на фінансовому ринку в цілому, так і на окремих його сегментах;
- опанування засад побудови ринку фінансових послуг як цілісного механізму перерозподілу фінансових ресурсів;
- розвиток навиків порівняльного аналізу в галузі фінансових послуг та визначенні конкретних переваг і недоліків окремих видів послуг;
- економічно обгрунтоване порівняння фінансових послуг та здійснення відбору послуг, необхідних споживачу в конкретній господарській ситуації;
- визначення ролі держави на ринку фінансових послуг;
- висвітлення основних напрямів державної політики в галузі регулювання фінансових відносин, які виникають на ринку фінансових послуг.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність економічних відносин, які виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за умов надання фінансових послуг спеціалізованими фінансовими і кредитними установами й іншими фінансовими інститутами.

Після вивчення курсу «Ринок фінансових послуг» студент повинен знати:

- сутність і класифікацію ринку фінансових послуг, теоретичні засади діяльності фінансових посередників;
- особливості надання конкретних фінансових послуг різними фінансовими посередниками;
- законодавчу та нормативну бази щодо формування та розвитку ринку фінансових послуг і діяльності фінансових посередників;
- основні засади державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг;
- загальносвітові, європейські та вітчизняні закономірності й тенденції розвитку окремих сегментів ринку фінансових послуг;
- перспективи розвитку ринку фінансових послуг України;

студент повинен вміти:

- проводити порівняльний аналіз прийнятності фінансової послуги;
- здійснювати порівняльний аналіз умов надання фінансових послуг різними фінансовими посередниками;
- володіти інструментарієм розрахунків, пов'язаних із наданням конкретних видів фінансових послуг;
- визначати потреби та оцінювати ефективність отримання фінансових послуг суб'єктами господарської діяльності;
- визначати перспективи запровадження нових видів фінансових послуг.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр (сем)	інд	с.р.		л	пр (сем)	інд	с.р.
Модуль 1										
Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ										
Тема 1. Теоретичні засади ринку фінансових послуг.	22	4	2		16	20	2			18
Тема 2. Регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг	18	2	2		14	20				20
Тема 3. Фінансова інклюзія та захист прав учасників ринку фінансових послуг.	22	2	4		16	21	2	1		18
Разом за змістовим модулем 1	62	8	8	0	46	53	4	1	0	56
Модуль 2										
Змістовний модуль 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ										
Тема 4. Традиційні фінансові послуги	18	2	2		14	22	1	1		20
Тема 5. Фінансові послуги у сфері управління активами	20	2	2		16	18				18
Тема 6. Новації на ринку фінансових послуг	20	2	2		16	18	1			18
Разом за змістовим модулем 2	58	6	6	0	46	58	1	1	0	56
Усього годин	120	14	14	0	92	120	6	2	0	112

ТЕОРЕТИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Теоретико методологічні засади організації та функціонування ринків фінансових послуг.

Тема 1. Теоретичні засади ринку фінансових послуг.

Блага, які можна купити за гроші, поділяють на товари і послуги. Послуга створюється, передається і споживається одночасно тобто їх надання і споживання співпадають в часі. Послуга характеризується невідчутністю, неможливістю збереження.

У загальному розумінні послуга — це завдання, яке одна особа виконує на замовлення іншої особи. **Фінансова послуга** — це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, або у деяких випадках — і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Фінансові активи — це грошові кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та права вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів. Фінансові активи становлять вимоги власників цих активів на отримання певного, як правило, грошового доходу в майбутньому. Основними характеристиками фінансових активів є такі: ліквідність, дохідність, строк обігу, ризиковість, подільність, конвертованість, поворотність тощо.

Фінансові активи, які можна продавати-купувати, називаються фінансовими інструментами. Розрізняють інструменти власності (зокрема, акції), інструменти позики (облігації, векселі, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати, кредитні активи) та похідні фінансові інструменти (деривативи).

Фінансовими вважають такі послуги:

1. торгівля валютними цінностями;
2. залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;
3. фінансовий лізинг;
4. надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;
5. надання гарантій;
6. переказ коштів;
7. у сфері страхування;
8. діяльність у системі накопичувального пенсійного забезпечення;
9. професійна діяльність на ринку цінних паперів;
10. факторинг;
11. банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Фінансові послуги можуть бути поділені на окремі види за певними ознаками класифікації.

Цифрові фінансові послуги це фінансові операції, що здійснюється на основі цифрових технологій і пов'язані з використанням електронних грошей, мобільного зв'язку, або надаються в мережі інтернет.

Характерною рисою сучасної економіки є широке використання фінансових послуг населенням та господарюючими суб'єктами у різних сферах діяльності. Купівля й продаж фінансових послуг відбувається на спеціальному майданчику — ринку фінансових послуг. Серед **основних передумов формування та розвитку ринку фінансових послуг** зазначимо такі:

- * розвиток виробництва та торгівлі. розвиток фінансового посередництва
- * глобалізація господарських зв'язків, підвищення мобільності населення та капіталу
- * зростання рівня фінансової грамотності населення
- * дерегуляція фінансових ринків, гармонізація національного законодавства різних країн, що регламентує відносини на ринках фінансових послуг
- * розвиток інформаційних технологій.

Ринки фінансових послуг - сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг.

Завдання ринку фінансових послуг полягає в акумуляції та перерозподілі капіталу, наявного в суспільстві, для інвестування його в економіку країни та забезпеченні найбільш повного задоволення потреб споживачів у фінансових послугах за їх обсягом, структурою та якістю.

Для світового ринку фінансових послуг характерна наявність великої кількості національних обмежень щодо іноземних постачальників фінансових інструментів. Стан світового ринку фінансових послуг багато в чому залежить від політики найбільших світових фінансових регуляторів, і крім цього важливу роль в його розвитку відіграють і самі представники певних фінансових сфер. Сучасний ринок фінансових послуг представлений цілим спектром різних компаній — від невеликих фірм що надають короткострокові позики і **p2p лендингових платформ** до великих кредитних установ та інвестиційних корпорації, які спеціалізуються на вкладеннях в широкий спектр фінансових активів.

Такий вид альтернативного фінансування як **краудфандінг** - досить молоде явище, але успішно завоювало довіру величезної спільноти по всьому світу. **Краудфандінг** - це колективне співробітництво людей, які добровільно об'єднують свої гроші або інші ресурси разом, як правило, через Інтернет, щоб підтримати зусилля інших людей або організацій. Інакше кажучи, це інший спосіб збору коштів за допомогою об'єднання людей на конкретній ділянці, метою яких є колективне вкладення грошей на розвиток і реалізацію наукових, творчих, соціальних та інших проектів. Сьогодні вже існують рішення на будь-який смак і для будь-якого бізнесу: інформаційні технології, нерухомість, дизайн, мистецтво, музика, освіта, спорт і т.д.

Краудлендінг - p2p кредитування. Альтернативою позикам в банках і мікрофінансових організаціях вважається краудлендінг, він же - одноразове кредитування. Ця форма дозволяє кредитувати одних фізосіб іншими фізособами. Вона відчутно вигідніша для позичальника, оскільки на відміну від банків або МФО, процентні ставки в рази менші: від 8 до 35% в рік, а термін не вище 2 років. Платформа краудлендінга в такому випадку виступає посередником між позичальником і кредитором, обробляє заявки від першого і дозволяє домовитися на місці про умови і тонкощах фінансування. Але договір укладається з самою системою p2p кредитування, суть якого полягає в відсотку від суми позики.

Тема 2. Регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг

Професійні учасники ринку фінансових послуг — це суб'єкти, які надають послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

Професійними учасниками ринку фінансових послуг є:

- банки;
- кредитні спілки;
- ломбарди;
- лізингові компанії;
- довірчі товариства;
- страхові компанії;
- установи накопичувального пенсійного забезпечення;
- інвестиційні фонди і компанії;
- компанії з управління активами;
- факторингові компанії (купують дебіторську заборгованість клієнтів);
- форфейтингові компанії (перепродають придбані права на товари одноразово);
- кредитно-гарантійні товариства;
- оператори лотерей;
- Fintech-компанії (впроваджують у себе цифрові інструменти).

Функціонування ринку фінансових послуг та діяльність його учасників не можливі без

належного їх регулювання.

Державне регулювання ринків фінансових послуг — здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам.

Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється з метою:

- * проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері фінансових послуг;
- * захисту інтересів споживачів фінансових послуг;
- * створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг;
- * створення умов для ефективної мобілізації і розміщення фінансових ресурсів учасниками ринків фінансових послуг з урахуванням інтересів суспільства;
- * забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг та захисту прав їх учасників;
- * додержання учасниками ринків фінансових послуг вимог законодавства;
- * запобігання монополізації та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринках фінансових послуг;
- * контролю за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг;
- * сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг.

Система регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг складається з двох підсистем:

I. Підсистема державних установ.

II. Підсистема саморегулювальних організацій (об'єднання професійних учасників ринку фінансових послуг).

Підсистема державних установ, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг в Україні, має два рівні:

1 рівень — законодавчий;

2 рівень — виконавчий.

Законодавчий рівень представлений такими органами державного регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг:

- Верховною Радою України;
- Президентом України;
- Кабінетом Міністрів України.

Структура органів державного регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг в Україні виконавчого рівня включає:

- центральні органи виконавчої влади загального регулювання та нагляду спеціалізовані
- центральні органи виконавчої влади
- органи місцевого самоврядування

Фінансовий моніторинг — сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню поширення зброї масового знищення.

Існує два рівні фінансового моніторингу:

- державний фінансовий моніторинг
- первинний фінансовий моніторинг

Державний фінансовий моніторинг — сукупність заходів зі збору, обробки та аналізу інформації про фінансові операції, які здійснюються суб'єктами державного фінансового моніторингу і спрямовуються на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї.

Первинний фінансовий моніторинг — сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу і спрямовані на виконання вимог Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним

шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, нормативно-правових актів суб'єктів державного фінансового моніторингу».

Split – в перекладі з англійської мови означає розщеплюватися, розколюватися. Таку назву отримав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» від 12.09.2019 р., який набув чинності 19 жовтня 2019 року. Ним передбачено ліквідацію **Національної комісії державного регулювання ринків фінансових послуг** і поділ її функцій між НБУ та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Відповідно до цього закону з 1 липня 2020 року **Національний банк України** став регулятором ринку небанківських фінансових послуг фінансового сектору, а саме страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній.

Повноваження, що стосуються регулювання та нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення, регулювання та нагляду за функціонуванням фінансово-кредитних механізмів і управління майном при будівництві житла та операцій з нерухомістю передаються до **Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку**. Основним завданням даного закону є забезпечення збалансованого і системного підходу у напрямку ефективного розвитку небанківського фінансового сектору, переходу від секторальної моделі регулювання до ефективнішої інтегрованої моделі, створення можливостей для комплексного розвитку функції регулювання ринкової поведінки та захисту прав споживачів на фінансовому ринку. Ухвалення даного закону було передбачено Меморандумом співпраці з МВФ в рамках програми **Стенд-бай**.

Основною метою ключових гравців фінансової екосистеми є задоволення потреб кінцевих споживачів, якими є суб'єкти економіки України, які в процесі своєї діяльності потребують використання різних фінансових інструментів задля досягнення власних цілей. Саме кінцеві споживачі фінансових послуг перебувають у центрі уваги всіх учасників фінансової екосистеми, адже створення умов для ефективної роботи економічних суб'єктів є основним завданням всього фінансового сектору. З цією метою ключові гравці екосистеми взаємодіють між собою створюючи актуальні сервіси та продукти для споживачів. Потреби всіх суб'єктів економічної діяльності мають бути задоволені через надання відповідних фінансових послуг учасниками фінансових екосистеми яких можна об'єднати в 4 основні групи:

Провайдери фінансових послуг — це компанії, державні інституції, які безпосередньо надають фінансові продукти та сервіси кінцевим споживачем.

Інфраструктура та технології — це компанії та державні інституції, які надають продукти, сервіси та вирішення для провайдерів фінансових послуг та інших учасників фінансового сектору, підсилюючи їхню ціннісну пропозицію для споживачів фінансових послуг.

Регуляція та контроль — це як правило державні інституції, які створюють правила взаємодії учасників екосистеми та здійснюють контроль за дотриманням цих правил.

Експертиза — це учасники ринку та державні інституції, які своїми сервісами та рішеннями створюють підґрунтя для професійного розвитку учасників екосистеми.

Стратегія розвитку фінансового сектору поділяється на 5 стратегічних напрямів; фінансова стабільність, макроекономічний розвиток, фінансова інклюзія, розвиток фінансових ринків та інноваційний розвиток. Кожен напрям має свої стратегічні цілі та індикатори виконання

Тема 3. Фінансова інклюзія та захист прав учасників ринку фінансових послуг.

Фінансова інклюзія — це наявність у населення та підприємств доступу до корисних і прийнятних за ціною фінансових продуктів і послуг, які відповідають їхнім потребам (грошові перекази, заощадження, позики, страхування) та надаються у відповідальний та зручний спосіб, є доступними й безпечними для споживача та раціональними для надавача.

Підвищення рівня фінансової інклюзії населення в цілому допомагатиме економіці більш ефективно розподіляти ресурси, сприятиме появі нових робочих місць, пришвидшенню інновацій, зростанню обсягів національних заощаджень, сприятиме фінансовій стабільності, диверсифікації економічної діяльності. У результаті в країні спостерігатиметься стрімке економічне зростання, зменшення соціальної нерівності (зокрема, у розрізі доходів).

Фінансова інклюзія охоплює три ключові аспекти:

1. *Доступність фінансових послуг* — здатність користувачів одержувати фінансові послуги при зверненні до фінансових установ.
2. *Фінансова грамотність* — спроможність споживачів розсудливо обирати послуги з повним усвідомленням ризиків та вигод, пов'язаних із цими послугами.
3. *Захист прав споживачів* — безпечне, передбачуване та якісне надання послуг третіми особами.

Загалом фінансова інклюзія вимірюється за допомогою спеціальних індикаторів, які можна поділити на три групи:

1. *Показники, що характеризують доступ споживачів до фінансових послуг*
2. *Показники, що характеризують інтенсивність користування фінансовими послугами*
3. *Показники, що характеризують якість користування фінансових послуг*

Фінансова інклюзія та фінансова грамотність — взаємопов'язані поняття. Фінансово обізнане населення раціональніше користується фінансовими послугами, поінформоване, які фінансові послуги варто використовувати, щоб покращити рівень життя, примножити та захистити свій капітал, майно або бізнес.

Фінансова грамотність — це комплекс знань, вмінь, навичок, ставлення та поведінки людини, необхідних для ухвалення важливих фінансових рішень та для досягнення особистого фінансового добробуту.

Фінансово грамотна людина повинна вміти:

- ✚ складати та вести особистий бюджет,
- ✚ займатись фінансовим плануванням, особливо на довгострокову перспективу;
- ✚ відповідально ставитись до власних фінансових рішень;
- ✚ контролювати рахунки;
- ✚ заощаджувати;
- ✚ інвестувати;
- ✚ розсудливо користуватися кредитними послугами та управляти боргами.

Як свідчить практика, високий рівень знань у сфері фінансів, обачлива фінансова поведінка, вміння складати сімейний бюджет, визначати особисті фінансові цілі й досягати їх, наявність досвіду використання різних видів фінансових послуг не є гарантією того, що громадяни здатні належним чином захистити свої права та добре обізнані щодо своїх обов'язків як споживачів фінансових послуг.

Споживач фінансових послуг — це фізична особа, яка отримує, має намір та може отримати фінансову послугу для задоволення потреб, не пов'язаних із підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Кожен споживач фінансових послуг має дбати про особистий захист — знати базові права і водночас бути проінформованим про свої обов'язки. Наслідки фінансових криз та повсякденна практика свідчать, що захисту потребують не лише права споживачів фінансових послуг, а й права кредиторів та інвесторів. Масове неповернення проблемних кредитів вимагає життя запобіжних заходів, які дають змогу кредиторам отримати гарантії забезпечення їхніх інтересів та повернення наданих боржникам коштів.

Належне документальне оформлення кредитних відносин між кредитором та боржником, постійний моніторинг фінансово господарської ситуації боржника (поручителя), а також відстеження зміни вартості предмета застави або іпотеки та її співвідношення з розміром кредитної заборгованості нададуть можливість за потреби в подальшому ефективно захистити права кредитора в судовому порядку.

Тема 4. Традиційні фінансові послуги

Одними з вирішальних аспектів у процесі грошового обігу і швидкість, надійність та зручність здійснення транзакцій коштів. Дані функції виконує платіжна система, яка у процесі інтенсифікації економічних відносин виникла й адаптується до змін середовища. Сучасна платіжна система країни — це сукупність механізмів, які забезпечують безперебійний рух коштів, але водночас це й ринкове середовище, де функціонують безліч різних платіжних систем.

Платіжна система — це елемент інфраструктури ринкового господарства, який становить сукупність інститутів, правових норм, процедур і технологічних засобів, що застосовуються для переказу грошей, здійснення розрахунків і врегулювання боргових зобов'язань між учасниками господарського обороту.

Переказ коштів — це рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі.

Особливістю переказу коштів є те, що ініціатор та отримувач можуть бути однією і тією самою особою. Процес переказу коштів включає кліринг, клірингову вимогу, клірингову установу, оператора платіжної інфраструктури та розрахунковий банк.

Кліринг — це механізм, що містить збирання, сортування, реконсиляцію та проведення взаємозаліку зустрічних вимог учасників платіжної системи, а також обчислення за кожним із них сумарного сальдо за визначений період часу між загальними обсягами вимог та зобов'язань.

Реконсиляція — процедура контролю, яка полягає в ідентифікації та перевірці виконання кожного переказу коштів за допомогою показників, визначених платіжною системою.

Міжнародна платіжна система — платіжна система, в якій платіжна організація може бути як резидентом, так і нерезидентом, і яка здійснює свою діяльність на території двох і більше країн та забезпечує проведення переказу коштів у межах цієї платіжної системи, у тому числі з однієї країни в іншу.

Внутрішньодержавна платіжна система — платіжна система, в якій платіжна організація є резидентом, та яка здійснює свою діяльність і забезпечує проведення переказу коштів виключно в межах України.

Внутрішньобанківська платіжна система (ВПС) — сукупність правил, організаційних заходів, програмно-технічних засобів, засобів захисту, що використовуються банком для виконання внутрішньобанківського переказу грошей, а також з метою взаємодії з іншими банківськими платіжними системами для забезпечення виконання міжбанківського переказу грошей філіями банку.

Сучасну ПС можна представити у вигляді піраміди. Основу піраміди становить масив платіжних операцій господарських суб'єктів реального сектору економіки — приватних осіб, підприємств промисловості, торгівлі, сфери послуг тощо. Наступний рівень піраміди — операції високоспеціалізованих посередницьких фірм (брокерів, дилерів), які обслуговують оборот грошового ринку, ринків капіталів і валюти. Третій рівень платіжної піраміди — система міжбанківських розрахунків, які виникають як на основі виконання комерційними банками платіжних доручень учасників реального сектору економіки, так і зобов'язань самих банків один перед одним. На вершині піраміди перебуває центральний банк, який виконує роль кінцевого платіжного агента і головного координатора всієї системи розрахунків.

До платіжних інструментів належать:

- » документи на переказ - електронний або паперовий документ, що використовуються учасниками платіжної системи для передачі платіжних доручень на переказ коштів;
- » електронні платіжні засоби — платіжний інструмент, який завдяки платіжному пристрою надає можливість його держателю отримати інформацію про власні кошти держателя та надає можливість ініціювати їх переказ.

Платіжним інструментом є засіб певної форми на паперовому електронному чи іншому носії інформації, який використовується ініціювання переказів.

Одним із найбільш популярних платіжних інструментів є електронні платіжні засоби. **Електронний платіжний засіб** може існувати в будь-якій формі, на будь-якому носії, що дає змогу зберігати інформацію, необхідну для ініціювання електронного переказу. Також існує різновид електронного платіжного засобу, а саме мобільний платіжний інструмент — це електронний платіжний засіб, реалізований в апаратно програмному середовищі мобільного телефона або іншого бездротового пристрою користувача.

Емітентом електронних платіжних засобів може бути лише банк, що є учасником платіжної системи та має дозвіл на здійснення емісії (крім банків, які здійснюють емісію електронних платіжних засобів для використання в межах цих банків).

Еквайрингова установа (еквайр) — юридична особа, яка здійснює еквайринг.

Еквайринг — послуга технологічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів у платіжній системі.

Згідно із Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» здійснення розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням електронних платіжних засобів повинні бути забезпечені за допомогою трьох і більше платіжних систем, однією з яких є **багатоемітентна платіжна система**, платіжною організацією якої є резидент України. Вимоги щодо приймання електронних платіжних засобів в оплату за продані товари (надані послуги) суб'єктами господарювання визначає Кабінет Міністрів України.

Електронні гроші — це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконуються в готівковій або безготівковій формі.

Випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам и обмін на готівкові або безготівкові кошти. Користувачем електронних грошей може бути суб'єкт господарювання або фізична особа.

Головним регулятором операцій з іноземною валютою постає Національний банк України. Особливістю операцій з валютою є те, що основний платіжний інструмент в Україні гривня.

Торгівля валютними цінностями — це операції з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей, що здійснюються як у готівковій формі (для банківських металів — із фізичною поставкою), так і безготівковій формі (для банківських металів — без фізичної поставки).

Транскордонне переміщення валютних цінностей — це ввезення, пересилання на митну територію України, вивезення, пересилання з митної території України або транзит через митну територію України.

Транскордонний переказ валютних цінностей — це рух певної суми коштів в Україну або за її межі з метою зарахування цих коштів на рахунок отримувача або видачі йому в готівковій формі.

Валютний ринок України — це сукупність відносин у сфері торгівлі валютними цінностями в Україні між суб'єктами валютного ринку України, між суб'єктами ринку та їх клієнтами (включаючи банки-нерезиденти), між суб'єктами ринку і Національним банком України, а також між Національним банком і його клієнтами.

Банки є активними учасниками ринку фінансових послуг, і зокрема у сфері

кредитування населення.

Споживчий кредит — грошові кошти, що надаються споживачу (позичальникові) на придбання товарів (робіт, послуг) з метою задоволення потреб, не пов'язаних з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Надання кредитів населенню кредитними спілками має свою специфіку, яка обумовлена специфікою діяльності цих спілок.

Для отримання кредиту в кредитній спілці потрібно обов'язково бути її членом. Відповідно, членство в кредитній спілці можливе за умови, що особа має спільне місце роботи чи навчання; належить до однієї професійної спілки, об'єднання професійних спілок, іншої громадської чи релігійної організації; проживає в одному селі, селищі, місті, районі, області. Також членство в кредитній спілці передбачає сплату вступного та пайового внесків.

Кредитні послуги ломбардів є дуже поширеними в Україні. Відомо, що па кредитну діяльність ломбардів не поширюється дія Закону України «Про споживче кредитування», а це означає, що вони менш зарегульовані, ніж інші фінансові установи, які падають кредити населенню. Ломбарди можуть надавати фінансові кредити як за рахунок власних, так і залучених коштів.

Сьогодні активно розвиваються FinTech-технології, якими є краудфандингові та краудлендингові платформи. P2P-кредитування (peer-to-peer — рівний до рівного) є якраз такою краудлендинговою платформою. Такі платформи набули поширення спочатку в сегменті споживчого кредитування, однак надалі поширилися на інші види кредитування.

P2P-кредитування — це платформи або фінансові сервіси видачі кредитів (споживчих, автокредитів, іпотечних та інших), в яких кредиторами та позичальниками є фізичні особи. Такі платформи не беруть на себе кредитних ризиків, однак надають максимально повну інформацію про позичальників, зокрема кредитний скоринг.

Тема 5. Фінансові послуги у сфері управління активами

Банки, страхові компанії, брокерські фірми та фінансові компанії — всі вони пропонують фінансові послуги для управління портфелем, і споживачі часто звертаються за окремими послугами або розміщують свої активи в цих установах. Як результат — розпорошеність та відокремленість різних установ та людей, які займаються управлінням фінансів, спричинили виникнення та поширення трастових компаній, що можуть надавати клієнтам різноманітні послуги з інвестування, оподаткування та планування нерухомості одночасно.

Ще одним фактором для поширення послуг з довірчого управління є збіг обставин, що не дає змоги управляти власністю (хвороба, тривалий від'їзд, втрата власника, некваліфіковані спадкоємці та інше), та виникають труднощі щодо зберігання, накопичення й розвитку нажитої власності. Тому з метою мінімізації ризиків втрати майна та статків власники звертаються до послуг компаній з довірчого управління, або іншими словами трастових компаній, для управління та захисту своїх сімейних або ділових активів.

Трастова компанія — це тип правової організації, в якій довірена особа володіє правом власності на таке майно, як акції, облигації або нерухомість, і керує ним на користь іншої особи або установи, відомої як бенефіціар, відповідно до умов інструменту довіри.

У більш широкому розумінні щодо довірчого права, довірче управління — це багаторічна юридична угода, згідно з якою одна сторона передає право довірчої власності на певне майно другому учаснику, який називається довіреною особою.

Існують такі форми довірчого управління:

- **повне довірче управління** — передбачає вчинення довіреною особою дій щодо предмета довірчого управління самостійно і в межах, визначених довірчим договором, з обов'язковим сповіщенням довірителя про кожну здійснену дію;

- **довірче управління за узгодженням** — вчинення дій щодо предмета довірчого

управління за умови обов'язкового попереднього узгодження з довірцем кожної вчиненої довіреною особою дії;

- довірче управління за наказом передбачає вчинення довіреною особою дій щодо предмета довірчого управління лише за умови видання довірцем наказу у формі та порядку, передбачених довірчим договором.

У довірчому управлінні є три сторони:

Довіритель — це особа, яка створює та розміщує свої активи в довірче управління (наприклад, готівку, акції, облігації, нерухомість, пайові інвестиційні фонди, мистецтво, приватний бізнес або інше), та встановлює умови, за яких майно повинно управлятися.

Бенефіціар — це особа, для якої було оформлення довірче управління. Передбачається, що активи в трасті, хоч і не належать бенефіціару, будуть керовані таким чином, що принесуть користь йому або їй, відповідно до конкретних інструкцій і правил, викладених довірцем при створенні угоди про довірче управління.

Довірена особа (трасті) — це піклувальник, яким може бути людина, установа (наприклад, трастовий відділ банку, який призначає одного зі своїх співробітників до відповідальності), або декількох довірених радників, відповідає за контроль та управління майном відповідно до зазначених у трастових документах обов'язках та згідно із законодавством. Трастові компанії пропонують послуги та управляють активами всіх типів, включаючи:

- * управління фінансовими активами;
- * страхування життя;
- * благодійний фонд;
- * трасти зі стимулювання розвитку;
- * послуги з планування нерухомості;
- * особисту угоду з управління житлом;
- * подружні угоди;
- * освітні програми;
- * управління активами заповіту;
- * рахунки довіри до пенсійного віку.

Трастові компанії також беруть повну фідучіарну відповідальність за фінансове благополуччя своїх клієнтів, тим самим гарантуючи, що інтереси клієнтів завжди враховуються в кожному виконанні послуг та операціях.

Інститут спільного інвестування (ICI) — корпоративний інвестиційний фонд або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість.

Предметом діяльності ICI є об'єднання грошових коштів з метою отримання прибутку від їх вкладення в цінні папери інших емітентів, корпоративні права, нерухомість та інші активи.

Розвиток системи інститутів спільного інвестування дає змогу інвестору повного мірою використовувати переваги чинних схем колективного інвестування, а саме:

- професійне управління коштами інвесторів;
- використання переваг концентрації індивідуальних капіталів;
- високий рівень диверсифікації портфелів інвестиційних фондів, що надає можливість обмежувати ризики інвесторів;
- орієнтація при розміщенні, обігу та викупі цінних паперів, що випускаються інвестиційними фондами, на потенціал сформованої інфраструктури фондових ринків;
- високий рівень ліквідності цінних паперів, що випускаються інвестиційними фондами відкритого типу;
- широка диверсифікація вкладень за окремими фінансовими інструментами;
- високий рівень інформаційної прозорості;
- високий ступінь захищеності прав та інтересів інвесторів за рахунок введення

підвищених вимог законодавства, створення спеціальної системи керування ризиками інвесторів і забезпечення жорсткого нагляду з боку регулюючих органів;

- висока прибутковість порівняно з окремими традиційними видами інвестування.

Державне регулювання діяльності ІСІ здійснюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР).

Активи інституту спільного інвестування — сформована за рахунок коштів спільного інвестування сукупність майна, корпоративних прав, майнових прав і вимог та інших активів, передбачених законами та нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Функція управління актива ІСІ законодавством України покладено на компанії з управління активами (КУА). Відповідно до ч. 1 ст. 63 Закону України «Про інститути спільного інвестування»:

КУА — це господарське товариство, створене відповідно до законодавства у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю, яке провадить професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів на підставі ліцензії, що видається Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Основною функцією КУА є представництво інтересів інвестиційних фондів у взаєминах з органами державної влади, юридичними та фізичними особами (резидентами і нерезидентами), міжнародними та громадськими організаціями.

Тема 6. Новації на ринку фінансових послуг

Розвиток інтернет-банкінгу напряму пов'язаний з еволюцією банківської системи, яку можна загалом визначити як «підприємницьку діяльність, що пов'язана із грошима та кредитними інструментами». Іншою складовою є мережа Інтернет, яку можна визначити як «міжнародну комп'ютерну мережу, що пов'язує в єдине ціле множини індивідуальних мереж». Поява мережі Інтернет у сучасному вигляді, тобто Всесвітньої Павутини, надала клієнтам доступ до банківських послуг у будь-якому місці та в будь-який час.

Незважаючи на зростаючу популярність, інтернет-банкінг не є однаково доступний для всіх людей. Бідні, представники меншин, люди похилого віку та інваліди недостатньо забезпечені можливістю доступу до інтернет-банкінгу. Проте банки намагаються виправити це, допомагаючи різними чином особам з особливими потребами.

Підвищення рівня конкурентоспроможності банків відбувається, в тому числі, за рахунок впровадження прогресивних послуг та технологій, що позитивно впливає на портфель клієнтів та рівень майбутніх прибутків. Серед основних переваг, що визначають у використанні інтернет-банкінгу, є істотна економія людино-годин як працівників банку, так і клієнтів. Інтернет-банкінг, як і будь-яка технічна інновація, сприймається крізь призму поведінкових та когнітивних викривлень. Серед основних підходів, що можуть пояснити як сприйняття суспільством інтернет-банкінгу, так і його необхідність, можна визначити такі:

Теорія обґрунтованих дій (TRA),

Теорія запланованої поведінки (TPB),

Модель прийняття технологій (TAM),

Розвиток інтернет-банкінгу дає змогу користувачам істотно знизити кількість відвідувань банківської установи, надаючи можливість отримати стандартні та індивідуалізовані послуги в будь-який час та в будь-якому місці. Проте інтернет-банкінг — це лише перехідний етап між повністю оффлайн-банком та його повністю віртуальним майбутнім. Створення віртуальних, або необанків, є закономірним еволюційним етапом розвитку банківської справи.

Розвиток необанків призведе до значного зниження розгалуженості територіальних відділень банків, проте негативний вплив від цього буде нівельовано простотою та широкою доступністю послуг новітніх банківських установ.

Необанк — це сучасна фінансова кредитна установа, що діє в межах правового поля країни реєстрації та/або країн, на території яких здійснюється переважна діяльність,

надаючи банківські та супутні послуги виключно з використанням мережі Інтернет та не має фізичних відділень.

Сучасна практика створення необанків демонструє, що це новостворені компанії, які використовують сучасні технологічні платформи та підходи до ведення банківської діяльності та функціонують виключно в мережі Інтернет. За рахунок зменшених операційних витрат необанки часто спроможні пропонувати вищі відсоткові ставки, менші комісійні за обслуговування карткових рахунків та зовсім інший рівень клієнтської підтримки та взаємодії.

Український ринок банківських послуг є не настільки великим, як ринки європейських країн, проте в нашій країні існує значна кількість фінтехстартапів, у тому числі і спроби створення необанків. Майже повноцінно реалізованим стартапом у сфері необанкінгу сьогодні можна назвати лише проєкт МоноБанк.

В епоху активного використання Інтернету по всьому світу цілком природньо все більше продуктів і послуг пропонується через всесвітню мережу. Тому не дивно, що фінансові послуги пропонуються багатьма онлайн-компаніями. Фактично, впродовж останніх двох десятиліть Інтернет став важливим способом поширення фінансових послуг.

Починаючи з кінця ХХ ст. в межах світової економіки зростає роль електронних послуг, які відкривають нові можливості розвитку торгівлі, засобів масової інформації, освіти, фінансових та інших послуг.

Вимоги до біржових товарів з часом змінилися у зв'язку з розвитком науки, біржа стала набувати електронну форму і переходити на комп'ютерні технології. Ера комп'ютерів відбилася в усіх галузях господарювання. На сьогоднішній день не можна уявити ту чи іншу діяльність без взаємодії з комп'ютерами та інформаційними технологіями.

Інтернет-трейдинг з часом викликає більший інтерес у інвесторів, так як послуги посередників надаються за нижчими тарифами, і немає потреби переміщатися в інші місця для ведення торгів.

Інтернет-трейдинг — це дистанційне ведення торгівлі на біржі (тобто купівля-продаж на валютній, фондовій та товарній) за допомогою інтернету.

У процесі формування міжнародного ринку валют з'явився вид бізнесу, заснований на отриманні прибутку від курсової різниці в умовах вільної і постійної зміни валютних курсів. При цьому зміна курсів зумовлена різними ринковими умовами та регулюється лише попитом і пропозицією. Сукупність конверсійних операцій з обміну валют у світовому масштабі отримала назву ринку ФОРЕКС

Форекс — це міжнародний валютний ринок, глобальна система електронної торгівлі валютами.

Загальна комп'ютеризація та розвиток ІТ-технологій обумовили виникнення великої кількості додаткових інститутів і фінансових інструментів. Одним з таких інститутів у сучасному світі є електронні гроші — криптовалюта.

Криптовалюта — це вид цифрової валюти, емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні і застосуванні різних криптографічних методів захисту.

Біткоїн як один із видів децентралізованої цифрової валюти, дозволяє переміщення віртуальних грошей між незнайомими людьми з гарантією того, що кошти дійдуть до адресата.

Основна перевага, яка приваблює користувачів Біткоїн, це анонімність, відкритий код криптовалюти, безмежні можливості трансакцій, пірінгова мережа, відсутність впливу інфляції тощо.

Криптовалюта в цілому та Біткоїн, зокрема, сприяли розробленню такої інноваційної технології, як Блокчейн.

Блокчейн — це велика розподільча база даних, в якій відображаються переміщення коштів або інформації з одного рахунку на інший.

Система інтернет-трейдингу має особливі переваги в роботі на строковому ринку (ринку деривативів) валютної біржі. Так звані фінансові деривативи, термінові біржові контракти, опціони і ф'ючерси є основними інструментами хеджування.

Хеджування валютних ризиків — це страхування ризиків, спрямоване на зменшення небезпеки, пов'язаної з мінливістю валютних курсів.

Хеджування ф'ючерсів — це продаж ф'ючерсів на ринку термінових контрактів у тій кількості, яка буде порівняна з обсягом партій товару, що хеджується.

Хеджування ризиків компанії при зовнішньоторговельних операціях передбачає відкриття валютної позиції в зворотну сторону майбутньої операції з конвертації грошових коштів. Глобалізація світової економіки кардинально змінила процеси розвитку фінансового ринку в цілому і комерційних банків зокрема, надавши їм інноваційної спрямованості. Наразі відбувається зміна філософії ведення бізнесу: для того щоб вижити в конкурентній боротьбі, компаніям потрібно не лише оперативно реагувати на зміни ринку, а й вміти заздалегідь передбачити ці зміни і запропонувати продукт або послугу до того, як відбудуться ці зміни. У банківському бізнесі не залишилося жодної операції, яка не була б запропонована сучасними FinTech -компаніями.

***FinTech** — це технології, які використовуються у фінансовій галузі для зменшення витрат виробництва, збільшення доданої вартості, швидкості здійснення процесів, отримання фінансових послуг та підвищення фінансової безпеки, а також це індустрія, що орієнтована на кінцевого споживача, тобто метою введення новітніх фінансових технологій на сучасному ринку є ні що інше, як задоволення потреб споживача фінансових послуг.*

До ринку FinTech найчастіше зараховують компанії зі сфері ІТ (стартапи), які оновлюють технології у таких напрямках як мобільні платежі, грошові перекази, кредити, збирання коштів та управління активами. Стартапи користуються технологіями, щоб за вигідною ціною пропонувати вже наявні фінансові послуги та новаторські, засновані на інноваціях рішення. Разом з тим, розквіт FinTech забезпечує нові можливості як для споживачів, так і для підприємців.

Ключовими фінансовими послугами ринку FinTech є онлайн-платежі та операції через мобільні додатки, що надають змогу користувачам дистанційно керувати своїми фінансами.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

На самостійне опрацювання виносяться наступні питання у розрізі окремих тем:

Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.

Тема 1. Теоретичні засади ринку фінансових послуг.

1. Private Banking: сутність, передумови розвитку та особливості здійснення.
2. Наслідки ризиків використання цифрових фінансових послуг.

Література: 1, 2, 3, 4, 9, 11, 12.

Тема 2. Регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг

1. Проект SPLIT.
2. Ключові положення Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 11, 13, 14, 21.

Тема 3. Фінансова інклюзія та захист прав учасників ринку фінансових послуг.

1. Ключові чинники фінансової інклюзії.
2. Підстави виникнення прав і обов'язків споживачів фінансових послуг.
3. Кредитний реєстр НБУ.

Література: 2, 6, 12, 15, 20.

Змістовний модуль 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 4. Традиційні фінансові послуги

1. Фінансові послуги з використанням іноземної валюти.
2. Фінансові послуги зі зберігання та заощадження грошових коштів.
3. Діяльність кредитно-гарантійних товариств на ринку фінансових послуг.

Література: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12.

Тема 5. Фінансові послуги у сфері управління активами

1. Фінансові послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла.
2. Участь страхових компаній у недержавному пенсійному забезпеченні.

Література: 1, 3, 7, 11, 13, 16, 18, 19, 22.

Тема 6. Новації на ринку фінансових послуг

1. Місце необанків на ринку банківських послуг.
2. Використання інформаційних технологій на ринку страхових послуг.
3. Співпраця FinTech-компаній з іншими учасниками ринку фінансових послуг.

Література: 1, 3, 4, 9, 11, 12, 13, 17, 23.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування ринків фінансових послуг.

Тема 1. Теоретичні засади ринку фінансових послуг.

Зміст самостійної роботи.

Опрацюйте необхідну літературу, складіть короткий конспект, зверніть особливу увагу на такі питання:

1. Поняття ринку фінансових послуг. Функції ринку фінансових послуг.
2. Розвиток ринку фінансових послуг в Україні.
3. Private Banking: сутність, передумови розвитку та особливості здійснення.
4. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг та їх характеристика
5. Наслідки ризиків використання цифрових фінансових послуг.

Питання для самоконтролю:

1. Яку роль відіграє ринок фінансових послуг в економіці?
2. За якими ознаками класифікують суб'єктів ринку фінансових послуг?
3. Вкажіть, які функції виконує ринок фінансових послуг?
4. Проаналізуйте стан розвитку ринку фінансових послуг в Україні .

Тестові завдання:

Серед нижче наведених оберіть найбільш повне визначення ринку фінансових послуг:

- а. ринок фінансових послуг є системою економічних відносин, що забезпечує взаємодію попиту і пропозиції на гроші та їх взаємне врівноваження;
- б. ринок фінансових послуг є системою економічних відносин, пов'язаних з наданням фінансових послуг з метою фінансового забезпечення процесу виробництва, здійснення інвестування та страхування;
- в. ринок фінансових послуг є системою економічних відносин, пов'язаних з випуском, купівлею- продажем фінансових активів;
- г. ринок фінансових послуг є системою економічних відносин, що забезпечує рух позикового капіталу під дією попиту і пропозиції на нього на умовах платності і повернення

Головне завдання ринку фінансових послуг полягає в:

- а. обслуговуванні процесів випуску та обігу цінних паперів;
- б. прискоренні емісії фінансових активів;
- в. забезпеченні «переливання» вільного капіталу від заощаджувачів до позичальників з метою створення фондів фінансових ресурсів для здійснення економічної діяльності;
- г. визначенні ціни інвестиційного капіталу.

Проблемами розвитку ринку фінансових послуг в Україні є:

- а. недостатній законодавчий захист прав споживачів фінансових послуг;
- б. недостатня довіра заощаджувачів до діяльності фінансових установ;
- в. непрозора професійна діяльність окремих фінансових установ;
- г. правильні відповіді а) і в).

Намірами фінансового посередника в процесі надання фінансової послуги є:

- а. одержання прибутку;
- б. мінімізація витрат;
- в. обмеження або уникнення ризику, що може виникнути під час реалізації фінансової операції;
- г. правильними є відповіді а) та б).

Оберіть найбільш повне визначення терміну «оференти фінансових послуг»:

- а. фінансові установи, що надають фінансові послуги на платній основі;
- б. банківські та небанківські фінансові установи, які одержали дозвіл уповноважених державних органів на здійснення певних фінансових операцій;
- в. банківські та небанківські фінансові установи, а також суб'єкти господарювання, які одержали дозвіл уповноважених державних органів на здійснення певних фінансових операцій;
- г. фінансові установи та суб'єкти господарювання, які відповідно до законодавства мають право здійснювати діяльність з надання фінансових послуг.

Реалізація фінансових послуг здійснюється їх оферентом на підставі:

- а. одержання відповідного дозволу (ліцензії) від уповноваженого державного органу;
- б. внесення його до відповідного державного реєстру фінансових установ;
- в. регулярної звітності перед уповноваженим державним органом;
- г. відповіді а) та б) є правильними.

Діяльність виконавця з надання споживачеві певного матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за замовленням споживача для задоволення його особистих потреб, це:

- а. послуга
- б. товар
- в. виробництво
- г. використання фінансових активів

Надання фінансових послуг забезпечує вирішення одного із завдань:

- а. вирішення спорів на фінансовому ринку
- б. розробку стратегії реалізації фінансових послуг
- в. прискорення обігу капіталу у суспільстві
- г. реалізацію бюджетної політики

Грошові кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та права вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів, це

- а. конвертовані активи
- б. обігові активи
- в. ощадні активи
- г. фінансові активи

За економічним змістом фінансові послуги поділяються на такі ринки:

- а. банківський, небанківський
- б. фінансових компаній; комунальний
- в. державний, кредитних спілок
- г. страхових компаній, ломбардів

Цифрові фінансові послуги це

- а. послуги, що реалізуються шляхом використання мобільного телефону чи планшету
- б. фінансові операції, що здійснюється на основі цифрових технологій і пов'язані з використанням електронних грошей, мобільного зв'язку, або надаються в мережі інтернет
- в. створення on-line платформ для здійснення платежів
- г. господарські операції, що пов'язані з використанням електронних грошей

Фінансова екосистема — це

- а. майданчик, на якому пропонуються товари і послуги для задоволення потреб клієнтів одного профілю
- б. сукупність організацій, що тяжіють навколо однієї установи і беруть участь у процесі створення її продуктів
- в. сукупність учасників фінансового ринку та інших сторін, які взаємодіють між собою одночасно на умовах співробітництва та конкуренції з метою створення та надання фінансових продуктів і послуг

Реалізація Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 відбувалася за одним з напрямків:

- а. забезпечення стабільності фінансового сектору
- б. забезпечення стабільності грошового ринку
- в. забезпечення стабільності товарного ринку
- г. забезпечення стабільності товарно-грошового сектору

Краудфандінг - це

- а. співробітництво з метою добровільного об'єднання та колективне їх вкладення в розвиток наукових, творчих, соціальних та інших проєктів
- б. передача певних виробничих функцій невизначеному колу осіб
- в. управління споживачем в мережевих співтовариствах, комунікаційна модель управління фінансами споживача в мережі Інтернет, результатом якої є отримання партнера.
- г. людинно-орієнтований метод модельвання фінансів з метою соціальної організації суспільства

р2р кредитування це:

- а. механізм запозичення грошей між фізичними особами в рамках спеціальних онлайн-майданчиків.
- б. зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу
- в. передача активів у грошовій або натуральній формі на певний обумовлений час

Тема 2. Регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг

Зміст самостійної роботи.

Опрацюйте необхідну літературу, складіть короткий конспект, зверніть особливу увагу на такі питання:

1. Сутність та необхідність державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні.
2. Проєкт SPLIT, його основні положення.
3. Ключові положення Стратегії розвитку фінансового сектору України.
4. Законодавчо-нормативна база регулювання ринку фінансових послуг в Україні.
5. Саморегулювання ринку фінансових послуг, організації, які відносяться до саморегулювальних в Україні, їх повноваження.

Питання для самоконтролю:

1. Яка основна мета державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні?
2. Які існують основні форми державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні?
3. Якими Законами регулюється ринок фінансових послуг в Україні?
4. Які державні органи здійснюють регулювання ринків фінансових послуг в Україні?
5. У чому полягає непряме втручання держави у ринок фінансових послуг?

Тестові завдання:

Метою державного регулювання фінансового ринку є:

- а. захист інтересів споживачів фінансових послуг;
- б. сприяння капіталізації фінансових установ;
- в. розвиток банківської системи.
- г. правильна відповідь не наведена.

Основні форми державного регулювання ринків фінансових послуг:

- а. ведення державних реєстрів фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг;
- б. нормативно-правове регулювання діяльності фінансових установ;

- в. нагляд за діяльністю фінансових установ;
- г. застосування уповноваженими державними органами заходів впливу;
- д. проведення інших заходів з державного регулювання ринків фінансових послуг;
- е. правильні відповіді 1); 4); 5);
- ж. всі відповіді вірні.

Контроль за діяльністю учасників ринків фінансових послуг здійснює:

- а. Національний банк України;
- б. Антимонопольний комітет України;
- в. Кабінет Міністрів України.
- г. правильна відповідь не наведена.

Державне регулювання ринку банківських послуг здійснюється:

- а. Національним банком України;
- б. Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;
- в. Антимонопольним комітетом України.
- г. правильна відповідь не наведена.

До основних напрямів нагляду Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг належить встановлення критеріїв та нормативів щодо:

- а. ліквідності;
- б. капіталу та платоспроможності;
- в. прибутковості;
- г. якості активів та ризиковості операцій;
- д. правильні відповіді а); б); г);
- е. всі відповіді вірні.

Групою із частини професійних учасників ринку фінансових послуг є:

- а. банки; кредитні спілки; Fintech-компанії
- б. ломбарди; лізингові компанії; фізичні особи
- в. довірчі товариства; юридичні особи; страхові компанії
- г. факторингові компанії; форфейтингові компанії; дистриб'ютори

Здійснення банком технологічного, інформаційного і розрахункового обслуговування організацій за операціями оплати товарів і послуг, проведеними за допомоги платіжних карток на обладнанні, наданому банком це:

- а. краунфандинг
- б. еквайринг
- в. краудлендинг

Однією з складових мети державного регулювання ринків фінансових послуг не є:

- а. створення умов для ефективної мобілізації ресурсів фізичних осіб для задоволення їх споживчих потреб
- б. забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг та захисту прав їх учасників
- в. додержання учасниками ринків фінансових послуг вимог законодавства
- г. сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг

Структура органів державного регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг в Україні виконавчого рівня не включає:

- а. центральні органи виконавчої влади загального регулювання та нагляду;
- б. органи управління підприємством;
- в. спеціалізовані центральні органи виконавчої влади;
- г. органи місцевого самоврядування.

Система контролю та активних упорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку це:

- а. банківський нагляд

- б. банківська координація
- в. захист прав інвесторів
- г. забезпечення реалізації державної політики щодо функціонування ринку цінних паперів

Основними завданнями Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку не є:

- а. координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та похідних (деривативів);
- б. здійснення державного регулювання та контролю за емісією і обігом цінних паперів та похідних (деривативів) на території України;
- в. сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних;
- г. контроль за невиконанням або неналежним виконанням посадових обов'язків працівниками комісії державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг

Визначте одного з суб'єктів ринку фінансових послуг де реалізується наглядова діяльність Міністерства фінансів України:

- а. фінансові компанії
- б. недержавні пенсійні фонди
- в. довірчі товариства
- г. небанківські фінансові установи з участю держави в капіталі

Засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики, спрямований на захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів це:

- а. ліцензування
- б. державний нагляд
- в. фінансовий моніторинг
- г. регулятивний нагляд

Сукупність заходів, які здійснюються для запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом це:

- а. фінансовий моніторинг
- б. експертиза
- в. національний контроль
- г. ліцензування

Назву «Split» отримав Закон України:

- а. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань організації проведення ліцензування учасників ринку фінансових послуг»
- б. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг»
- в. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг»
- г. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів у сфері регулювання ринків фінансових послуг»

Тема 3. Фінансова інклюзія та захист прав учасників ринку фінансових послуг.

Зміст самостійної роботи.

Опрацюйте необхідну літературу, складіть короткий конспект, зверніть особливу увагу на такі питання:

1. Ключові чинники фінансової інклюзії.
2. Підстави виникнення прав і обов'язків споживачів фінансових послуг.
3. Фінансова інклюзія, та показник, за яким вона визначається.
4. Нецінові бар'єри в обмеженні фінансової інклюзії.
5. Аналіз рівня фінансової грамотності населення України та його різниця з

- фінансовою освіченістю населення інших країн.
6. Види фінансових послуг, за якими найчастіше порушуються права споживачів в Україні.
 7. Омбудсмен. Сутність і повноваження.

Питання для самоконтролю:

1. Яка основна мета створення кредитного реєстру НБУ в Україні?
2. Який існує основний показник, за яким визначається фінансова інклюзія?
3. За якими видами фінансових послуг найчастіше порушуються права споживачів в Україні?
4. У чому полягає аналіз рівня фінансової грамотності населення України?
5. Визначте чинники фінансової інклюзії.
6. Які Ви знаєте права і обов'язки споживачів фінансових послуг?
7. Розкрийте суть фінансової інклюзії
8. Яка різниця між фінансовою грамотністю населення України та фінансовою освіченістю населення інших країн.
9. За якими видами фінансових послуг найчастіше порушуються права споживачів в Україні?

Тестові завдання:

Визначте ознаку фінансової інклюзії:

- а. доступ до фінансових продуктів і послуг за потребами
- б. має визначений об'єкт
- в. різновид фінансових відносин
- г. умова існування ринку фінансових послуг

Фінансова інклюзія не охоплює такий ключовий аспект:

- а. доступність фінансових послуг.
- б. фінансова грамотність
- в. стимулювання здорової конкуренції

Вираз: «НБУ знизив облікову ставку означає:

- а. в Україні знизяться ціни
- б. ставки за депозитами зростуть
- в. відсотки за кредитами стануть меншими
- г. кешбек на покупки збільшиться

Ви оформлюєте кредитку в банку. в умовах вказано, що пільговий період — 62 дні. Що це означає?

- а. період, коли сума вашого кредитного ліміту збільшується
- б. знижки на різні штуки типу кіна, барів та спа протягом цього часу
- в. період, коли можна користуватися кредитними коштами без сплати відсотків

Не входять до груп показників виміру фінансової інклюзії за допомогою спеціальних індикаторів:

- а. показники, що характеризують доступ споживачів до фінансових послуг
- б. показники, що характеризують інтенсивність користування фінансовими послугами
- в. показники, що характеризують якість вироблених товарів

Досягнення фінансової інклюзії можливе за рахунок:

- а. поширення використання платіжних систем
- б. розробки стратегії фінансової грамотності
- в. встановлення вимог до змісту договорів, що стосується гарантування

Фінансова грамотність —

- а. це комплекс знань, вмінь, навичок, необхідних для ухвалення важливих фінансових рішень з метою досягнення добробуту

- б. оволодіння мінімальним набором знань і навичок фінансової роботи на персональному комп'ютері
- в. сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати фінансові повідомлення і форми для різних типів фінансових структур, а також розуміти й аналізувати складні процеси функціонування фінансів в суспільстві
- г. це здатність застосовувати вміння, навички й особистісні якості для успішної діяльності в різних проблемних фінансових ситуаціях

Найуспішнішою країною щодо дотримання банківської таємниці є:

- а. Франція
- б. Швейцарія
- в. Німеччина
- г. США

Інформаційна система, що забезпечує збирання інформації про кредитні операції банків, стан виконання зобов'язань за кредитними операціями, це:

- а. інформаційна платформа
- б. облікова платформа
- в. моніторинг
- г. реєстр

Змістовний модуль 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 4. Традиційні фінансові послуги

Зміст самостійної роботи.

Опрацюйте необхідну літературу, складіть короткий конспект, зверніть особливу увагу на такі питання:

1. Фінансові послуги з використанням іноземної валюти.
2. Фінансові послуги зі зберігання та заощадження грошових коштів.
3. Діяльність кредитно-гарантійних товариств на ринку фінансових послуг.

Питання для самоконтролю:

1. За якими критеріями класифікується валюта?
2. Дайте характеристику основним видам валют.
3. Що таке валютна система?
4. Які елементи входять до складу національної та світової валютних систем?
5. Що таке валютний ринок, які об'єкти та суб'єкти є на цьому ринку?
6. Які види ринків виділяються на валютному ринку і за якими критеріями?
7. Чим відрізняється ринок конверсійних та депозитно-кредитних валютних операцій?

Тестові завдання:

До платіжних інструментів належать:

- а. електронні платіжні засоби
- б. документи на переказ
- в. еквайринг
- г. реконсиляція

До об'єктів оверсайту в Україні не належить:

- д. національна платіжна система
- е. системи роздрібних платежів і розрахунків;
- ж. платіжні засоби
- з. платіжні інструменти
- и. контроль за усуненням оверсайта виявлених порушень

У вітчизняній практиці не виділяють такі види платіжних систем за особливістю функціонування:

- а. системи переказу коштів
- б. карткові системи
- в. внутрішньобанківські
- г. міжнародні

Юридична особа, яка здійснює діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків з ними за операції, які здійснені із застосуванням спеціальних платіжних засобів (платіжних карток) - це:

- а. емітент
- б. еквайр
- в. спеціальна платіжна система
- г. кліринг

Визначити відповідність класифікації банківських споживчих кредитів

- а. за цільовим спрямуванням – нецільові, цільові
- б. за призначенням - на поточні потреби, на інвестиційні потреби
- в. за обсягами - до однієї мінімальної зарплати, понад одну мінімальну зарплату
- г. за наявністю забезпечення - без забезпечення, з забезпеченням

Види кредитів, які не надаються кредитними спілками

- а. іпотечні кредити
- б. комерційні кредити
- в. кредити за кредитними картками
- г. кредити на придбання автомобіля

До складу грошового ринку відносять такі ринки:

- а. обліковий, ринок цінних паперів, валютний;
- б. обліковий, міжбанківський, валютний;
- в. обліковий, ринок середньо- та довгострокових позикових капіталів;
- г. валютний, ринок цінних паперів, обліковий.

Функціями грошового ринку є:

- а. забезпечення ліквідності короткострокових вкладень;
- б. формування ринку грошей як засобу платежу;
- в. касове виконання державного бюджету;
- г. забезпечення міжнародного переміщення капіталу.

Обліковий ринок – це:

- а. частина грошового ринку, де здійснюється купівля-продаж валюти;
- б. частина грошового ринку, де тимчасово вільні грошові ресурси банківських установ залучаються та розміщуються між собою у формі міжбанківських кредитів та депозитів;
- в. частина грошового ринку, де короткострокові грошові кошти перерозподіляються між кредитними інститутами шляхом купівлі-продажу високоліквідних активів, до одного року.
- г. правильна відповідь не наведена.

Депозит являє собою:

- а. грошові кошти передані в банк їх власником для зберігання на певних умовах;
- б. письмове доручення власника рахунку своєму банку про перерахування певної суми грошей зі свого рахунку на рахунок утримувача коштів;
- в. письмове доручення платника банку, який його обслуговує, про перерахування певної суми грошей з його рахунку на рахунок утримувача коштів.
- г. правильна відповідь не наведена.

Вексельне доручення, яке здійснює особа, що бере на себе відповідальність за виконання вексельних зобов'язань іншої особи (акцептанта, векседавця, індосанта), - це:

аваль;

- а. авізо;
- б. індосамент;
- в. трансферт;
- г. тратта.

Вексель – це:

- а. доручення банку покупця, адресоване до банку постачальника здійснити оплату рахунків постачальника;
- б. інструмент комерційного кредиту;
- в. форма розрахунку, за допомогою якої здійснюються платежі;
- г. письмове зобов'язання відповідної форми, яке надає право його власнику вимагати сплати відповідної суми у відповідний термін.

Цінні папери, за якими емітент несе зобов'язання щодо повернення залучених коштів і виплати грошей за користування ними:

- а. похідні;
- б. пайові;
- в. боргові.
- г. правильна відповідь не наведена.

Властивість цінних паперів швидко перетворюватися на гроші без великих втрат для власника:

- а. ринковість;
- б. дохідність;
- в. ризикованість;
- г. ліквідність;
- д. спекулятивність.

Гарантоване первинне розміщення цінних паперів емітентів визначається як:

- а. валютування;
- б. андеррайтинг;
- в. кліринг;
- г. демпінг.

Тема 5. Фінансові послуги у сфері управління активами

Зміст самостійної роботи.

Опрацюйте необхідну літературу, складіть короткий конспект, зверніть особливу увагу на такі питання:

1. Сутність послуг з довірчого управління в сфері нерухомості.
2. Фінансові послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла.
3. Об'єкти і суб'єкти довірчого управління.
4. Участь страхових компаній у недержавному пенсійному забезпеченні.
5. Солідарна система пенсійного забезпечення.
6. Сутність пенсійного контракту

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття трастова компанія
2. Чим зумовлене виникнення та розвиток послуг з довірчого управління?
3. У чому полягає сутність довірчих послуг з управління активами?
4. Які послуги можуть надавати трастові компанії?
5. Які послуги з довірчого управління існують в Україні?
6. Яка різниця між фондом фінансування будівництва і фондом операцій з нерухомістю?
7. Які типи трастів існують в світовій практиці?
8. Назвіть суб'єктів пенсійної системи на кожному рівні її функціонування.

9. Які функції виконують недержавні пенсійні фонди
10. Яким є граничний розмір витрат, пов'язаний зі здійсненням НПЗ?

Тестові завдання:

До функцій інституту спільного інвестування не належить:

- а. Активізації економічних процесів шляхом впливу на грошовий обіг та прискорення обороту капіталу;
- б. Формування умов для збільшення фінансових та комерційних ризиків та страхова діяльність;
- в. Фінансове обслуговування учасників економічного кругообігу та пайової участі;
- г. Перерозподіл грошових коштів підприємств на взаємовигідних умовах із метою їх ефективнішого використання.

Коли корпоративний інвестиційний фонд отримує можливість залучати кошти інвесторів для спільного інвестування?

- а. З моменту утворення;
- б. З моменту реєстрації в ЄДРІСІ;
- в. Після звернення до НКЦПФР;
- г. З моменту подання заявки на реєстрацію в ЄДРІСІ

До складу активів ІСІ можуть входити такі цінні папери:

- а. Цінні папери українських емітентів, у яких наявний міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів;
- б. Цінні папери, емітенти яких протягом останніх трьох років не розкривають регулярну річну інформацію;
- в. Цінні папери, емітенти яких перебувають у переліку підприємств, які відсутні за місцезнаходженням;
- г. Цінні папери, емітенти яких не допущені до торгів на фондових біржах.

Оберіть ознаку, яка характеризує компанії з управління активами:

- а. Це публічно-владне утворення
- б. Розмір винагороди КУА визначається Законом України «Про інститути спільного інвестування».
- в. Це корпоративний інвестиційний фонд
- г. Це господарське товариство

Основною функцією КУА є:

- а. Функція посередництва;
- б. Функція представництва;
- в. Інформаційна функція;
- г. Забезпечувальна функція.

Який вид пенсії не може бути призначений громадянам України у солідарній системі:

- а. Пенсія за вислугу років;
- б. Пенсія за віком;
- в. Пенсія по інвалідності;
- г. Пенсія у зв'язку із втратою годувальника.

Визначити яку функцію виконує НПФ серед зазначених:

- а. Здійснює актуарні розрахунки;
- б. Перерахування грошових коштів з метою обслуговування та погашення боргу;
- в. Мотивована мобілізація заощаджень приватних осіб, приватного бізнесу;
- г. Надає можливість краще управляти основними фондами.

Принципами діяльності НПФ є:

- а. Принципи верховенства права, інноваційності, підзвітності;
- б. Принципи належного врядування, культурної різноманітності, відкритості і прозорості;

- в. Принципи державного регулювання, розмежування та відокремлення активів, відповідальності суб'єктів;
- г. Принципи державного реагування, забезпечення участі в ухваленні рішень, довгострокової орієнтованості.

Ризик, що визначається зовнішніми, незалежними від підприємства факторами:

- а. системний ризик;
- б. несистемний ризик;
- в. операційний ризик.
- г. правильна відповідь не наведена.

До фінансових ризиків відносяться:

- а. кредитний ризик, відсотковий ризик;
- б. курсовий ризик, валютний ризик;
- в. інвестиційний ризик, ризик ліквідності;
- г. ризик упущеної фінансової вигоди, інфляційний ризик;
- д. правильні відповіді а), б), г);
- е. правильні відповіді а), в), г);
- ж. правильні відповіді а), б), в), г).

Ризик настання непрямого фінансового збитку у результаті нездійснення якого-небудь заходу:

- а. кредитний ризик;
- б. відсотковий ризик;
- в. ризик упущеної фінансової вигоди.
- г. правильна відповідь не наведена.

Нейтралізація фінансових ризиків здійснюється за допомогою стратегії:

- а. уникнення ризику;
- б. утримання ризику;
- в. правильні відповіді а), б);
- г. жодна відповідь не вірна.

Контракт, що служить для страхування від ризиків зміни курсів:

- а. хедж;
- б. форвард;
- в. варрант.
- г. правильна відповідь не наведена.

До складу професійних обслуговуючих учасників фінансового ринку відносяться:

- а. банківські установи (емісійні, комерційні, інвестиційні, іпотечні, ощадні, зовнішньоторговельні);
- б. брокери та дилери; депозитарії, зберігачі та реєстратори цінних паперів; розрахунково-клірингові установи та інформаційно-аналітичні інститути;
- в. спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи (страхові та інвестиційні компанії, фінансові, пенсійні фонди, кредитні спілки, ломбарди, лізингові, факторингові, трастові компанії);
- г. держава, місцеві органи влади, органи державного регулювання фінансового ринку.

Спеціалізовані небанківські установи – це:

- а. НБУ, спеціалізовані комерційні банки, пенсійні фонди, фінансові та інвестиційні компанії;
- б. інвестиційні банки, ощадні банки, іпотечні банки, кредитні спілки, лізингові та факторингові компанії;
- в. страхові компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки, іпотечні та ощадні банки, ломбарди;
- г. кредитні спілки, фінансові фонди, інвестиційні та страхові компанії, пенсійні фонди, ломбарди, трастові, лізингові та факторингові компанії.

Тема 6. Новації на ринку фінансових послуг

Зміст самостійної роботи.

Опрацюйте необхідну літературу, складіть короткий конспект, зверніть особливу увагу на такі питання:

1. Місце необанків на ринку банківських послуг.
2. Використання інформаційних технологій на ринку страхових послуг.
3. Співпраця FinTech-компаній з іншими учасниками ринку фінансових послуг.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке ринок FinTech-компаній?
2. Які передумови для розвитку FinTech-компаній сприяли їх поширенню?
3. Які приклади FinTech-стартапів Ви можете навести?
4. Які послуги на ринку фінансових технологій є найрозвинутішими?
5. Яка країна є лідером за кількістю активних користувачів FinTech?
6. Яким Ви уявляєте майбутнє ринку FinTech?
7. Чим відрізняються FinTech-компанії від банків?
8. Яка столиця світу вважається центром FinTech-індустрії?
9. Чим регулюється діяльність FinTech-компаній?
10. Які умови необхідні для успішного розвитку ринку фінансових технологій світі та Україні зокрема?
11. Назвіть найбільш використовувані послуги FinTech в усьому світі.

Тестові завдання:

Серед основних підходів, що можуть пояснити як сприйняття суспільством інтернет-банкінгу, так і його необхідність, не можна визначити такі:

- а. Теорія обґрунтованих дій (TRA),
- б. Теорія запланованої поведінки (TPB),
- в. Теорія прийняття ризиків (TAR),
- г. Модель прийняття технологій (TAM)

Встановити відповідність:

- а. дистанційне ведення торгівлі на біржі за допомогою інтернету.
- б. один з найважливіших складових фінансової системи, який охоплює частину ринку капіталів
- в. міжнародний валютний ринок, глобальна система електронної торгівлі валютами
 1. інтернет-трейдинг
 2. фондовий ринок
 3. форекс

Встановити відповідність:

- а. розподільча база даних, в якій відображаються переміщення коштів або інформації з одного рахунку на інший
- б. вид цифрової валюти, емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні і застосуванні різних криптографічних методів захисту
- в. один із видів децентралізованої цифрової валюти, дозволяє переміщення віртуальних грошей між незнайомими людьми з гарантією того, що кошти дійдуть до адресата
 1. блокчейн
 2. криптовалюта
 3. біткоїн

Ринок капіталів – це частина фінансового ринку, де формуються попит та пропозиція на:

- а. короткостроковий позиковий капітал;

- б. середньостроковий позиковий капітал;
- в. довгостроковий позиковий капітал;
- г. правильні відповіді а); б);
- д. правильні відповіді б); в).

Власники вільних фінансових ресурсів, які мобілізовані банками і передані у позиковий капітал:

- а. позичальники;
- б. первинні інвестори;
- в. спеціалізовані посередники.
- г. правильна відповідь не наведена.

Відносини, які пов'язані з наданням коштів у позику і поверненням їх разом із певним відсотком:

- а. фінансові відносини;
- б. валютні відносини;
- в. кредитні відносини.
- г. правильна відповідь не наведена.

Організаційною основою ринку капіталів є:

- а. дисконтні будинки;
- б. комерційні банки;
- в. фондові біржі;
- г. інвестиційні компанії.

Оптові фінансові ринки, призначені для здійснення операцій по наданню і запозиченню грошових фондів на тривалий термін, називаються:

- а. кредитними ринками;
- б. грошовими ринками;
- в. валютними ринками;
- г. ринками капіталів.

Інфраструктура фінансового ринку включає:

- а. продавців і покупців фінансових активів (інструментів, послуг);
- б. кредиторів, позичальників, емітентів, інвесторів, страховиків, страхувальників;
- в. інституціональних фінансових посередників, а також обслуговуючих (допоміжних) суб'єктів;
- г. державу, місцеві органи влади, суб'єкти господарювання, домашні господарства.

Депозитарії – це суб'єкти, які спеціалізуються на:

- а. зберіганні цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери та руху цінних паперів;
- б. веденні реєстру власників іменних цінних паперів;
- в. здійсненні розрахунків, проведенні взаємозаліку за угодами купівлі- продажу цінних паперів;
- г. наданні послуг своїм клієнтам з опрацювання та поширення ринкової інформації про суб'єктів та інструменти фінансового ринку.

Питання, що виносяться на обговорення за кожною темою навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування ринків фінансових послуг.

Тема 1. Теоретичні засади ринку фінансових послуг.

1. Економічні передумови надання та споживання фінансових послуг.
2. Визначити чим фінансова послуга відрізняється від інших видів послуг.
3. З'ясувати до якого виду фінансових послуг належать послуги, що передбачають широке використання сучасних інформаційних технологій?
4. Визначити відмінність між поняттями «фінансова послуга», «фінансова операція» та «ринок фінансових послуг».
5. Визначити види фінансових послуг, що користуються найбільшим попитом.
6. Вплив розвитку інформаційних технологій на фінансові послуги.

Тема 2. Регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг

1. Визначити мету і завдання державного регулювання ринку фінансових послуг.
2. Характеристика функцій професійних учасників ринку фінансових послуг.
3. З'ясувати цілі регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг.
4. Визначити органи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні.
5. Значення фінансового моніторингу діяльності учасників ринку фінансових послуг
6. Ключові аспекти проекту SPLIT.
7. Цілі Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року.

Тема 3. Фінансова інклюзія та захист прав учасників ринку фінансових послуг.

1. Фінансова інклюзія, та показник, за яким вона визначається
2. Нецінові бар'єри в обмеженні фінансової інклюзії
3. Аналіз рівня фінансової грамотності населення України та його різниця з фінансовою освіченістю населення інших країн.
4. Види фінансових послуг, за якими найчастіше порушуються права споживачів в Україні
5. Омбудсмен. Сутність і повноваження

Змістовний модуль 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 4. Традиційні фінансові послуги

1. Платіжні системи та їх різновиди. Електронні гроші.
2. Суть і значення криптоактивів.
3. Поняття акцепту та етапи платіжних вимог акцепту.
4. Сучасні тенденції розвитку ринку депозитних послуг.
5. Особливості використання електронних платіжних засобів при обслуговування поточних рахунків.
6. Особливість р2р кредитування
7. Поняття факторингу, характеристика найбільш поширених видів факторингу на сьогодні. Переваги та недоліки факторингового обслуговування.
8. Види професійної діяльності на ринку цінних паперів, що належить до фондового посередництва.
9. Тенденції розвитку депозитарної діяльності в Україні.

Тема 5. Фінансові послуги у сфері управління активами

1. Поняття «трастової компанії», виникнення та розвиток послуг з довірчого

- управління.
2. Значення послуг, які можуть надавати трастові компанії, довірена особа своїм клієнтам та послуги з довірчого управління у сфері нерухомості, що існують в Україні.
 3. Типи трастів, що існують у світовій практиці, її характеристика та особливості.
 4. Об'єкти і суб'єкти довірчого управління.
 5. Сутність і значення інститутів спільного інвестування для національної економіки.
 6. Переваги спільного інвестування порівняно з індивідуальним.
 7. Функції ІСІ та їх характеристика. Відмінності недиверсифікованих ІСІ і диверсифікованих. Можливі напрями інвестування активів ІСІ.

Тема 6. Новації на ринку фінансових послуг

1. Передумови виникнення інтернет-банкінгу, його суть та перспективи розвитку.
2. Теорії, що розкривають особливості прийняття клієнтами технологічних інновацій на ринку фінансових послуг.
3. Технології, що найбільш доцільні для впровадження при інтернет-страхуванні.
4. Використання гейміфікації з метою підвищення страхової культури населення в розрізі страхування.
5. Сутність інтернет-трейдингу.
6. Відмінність традиційної торгівлі на біржовому ринку від застосування систем інтернет-трейдингу
7. Охарактеризуйте типи інтернет-трейдингу. Ризики, що властиві сфері інтернет-трейдингу.
8. Характеристика основних торговельних платформ в мережі Інтернет на фондовому ринку.
9. Основні риси, що характеризують систему електронної торгівлі валютами ФОРЕКС.
10. Сутність Блокчейну та його роль у розвитку фінансового ринку.
11. Приклади FinTech -стартапів в Україні та їх характеристика.
12. Охарактеризувати найрозвинутіші послуги на ринку фінансових технологій.
13. Відмінності FinTech- компанії від банків.
14. Умови, необхідні для успішного розвитку ринку фінансових технологій у світі та Україні зокрема.
15. Охарактеризувати найбільш використовувані послуги FinTech в усьому світі.

Рекомендований перелік рефератів для виконання індивідуального завдання з навчальної дисципліни

1. Необхідність, сутність та класифікація фінансових послуг.
2. Ринок фінансових послуг: сутність, функції та структура.
3. Особливості регулювання діяльності на ринку фінансових послуг.
4. Організаційні засади надання послуги фінансового лізингу.
5. Форми участі банків у лізингу в сучасних умовах.
6. Необхідність, сутність та види факторингу.
7. Організаційні засади факторингового обслуговування.
8. Порядок надання форфейтингових послуг у сучасних умовах.
9. Сутність, основні принципи та організаційні засади діяльності кредитних спілок.
10. Порядок надання кредитних послуг кредитною спілкою.
11. Сутність та особливості ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг.
12. Види та порядок надання кредитних послуг ломбардами.
13. Сутність, види та умови надання супутніх послуг ломбардами.
14. Необхідність, сутність гарантійної діяльності та основні види гарантій.
15. Фінансові послуги з довірчого управління: необхідність, сутність та види.
16. Фінансові послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла.
17. Фінансування будівництва житла через фонди фінансування будівництва (ФФБ).
18. Особливості діяльності фондів операцій з нерухомістю (ФОН) на ринку фінансових послуг.
19. Сутність, принципи та передумови розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
20. Особливості надання фінансових послуг з недержавного пенсійного забезпечення.
21. Порядок використання активів недержавного пенсійного фонду.
22. Участь страхових компаній та банків у системі недержавного пенсійного забезпечення.
23. Інститути спільного інвестування (ІСІ): особливості діяльності та види.
24. Управління активами інститутів спільного інвестування (ІСІ).
25. Необхідність та сутність лотерейної діяльності як фінансової послуги.
26. Фінансові Internet – послуги в системі електронного бізнесу.
27. Особливості надання фінансових послуг з Internet Banking в сучасних умовах.
28. Необхідність, сутність фінансових послуг на основі використання платіжних карток та основні їх види.
29. Передумови виникнення та особливості розвитку фінансових послуг із Private Banking.
30. Державна політика у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг.

Критерії оцінки стану виконання самостійної та індивідуальної роботи студента з навчальної дисципліни.

Результати самостійної роботи оцінюються викладачем згідно з чинною шкалою оцінювання.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- доповідь за тематикою питань самостійного вивчення дисципліни;
- стандартизовані тести;
- реферат по питаннях самостійного вивчення;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень, виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти за видами:

Вид контролю	Вид навчальної діяльності	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на практичних заняттях, у т.ч.: доповідь з презентацією за тематикою питань самостійного вивчення дисципліни (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді)	за кожну презентацію максимум 5 балів
	захист практичного завдання розрахункового характеру	максимум 5 балів
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, розв'язок практичних завдань	за кожну правильну відповідь 1 бал
	тестування по кожній темі	максимальна оцінка – 1 бал за тест
РУБІЖНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульна контрольна робота 1	максимальна оцінка – 20 балів
	Модульна контрольна робота 2	максимальна оцінка – 20 балів
ДОДАТКОВА ОЦІНКА	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, виконання наукових досліджень тощо.	Згідно з рішенням кафедри

Рекомендована оцінка видів навчальної діяльності студентів

№ п/п	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
Обов'язкові бали		
1.	Виступ на семінарському занятті, участь в обговоренні питань семінару	0-5 балів
2.	Виконання та захист практичних завдань	0-5 балів
3.	Розв'язування задач, виконання вправ	0-5 балів
4.	Виконання модульних контрольних робіт	0-20 балів
5.	Підсумковий контроль	0-30 балів
6.	Інші види робіт, передбачені навчальною програмою	0-5 балів
За вибором студента		
1.	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни)	1-7 балів
2.	Участь у турі олімпіади ВНЗ	7 балів
3.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	7 балів
4.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт	8 балів
5.	Участь у всеукраїнській предметній олімпіаді	10 балів
Заохочувальні бали		
1.	Отримання авторського свідоцтва або патенту на винахід за напрямом навчальної дисципліни	20 балів
2.	Публікація статті у фаховому виданні за напрямом навчальної дисципліни	15 балів
3.	Призове місце на Всеукраїнській предметній олімпіаді	20 балів
4.	Призове місце на університетській предметній олімпіаді	10 балів
5.	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5 балів

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється за такими рівнями і критеріями:

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка
90 – 100	<p>Студент демонструє бездоганні, повні і міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Має знання сучасних технологій та методи розрахунків даної дисципліни. Під час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.</p> <p>Зменшення з 100- бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосуються дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.</p>	<p>Високий</p> <p>Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносять до дисципліни яка вивчається.</p>	Відмінно (А)
82-89	<p>Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Може самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.</p> <p>Знає сучасні технології та методи розрахунків даної дисципліни. При виконанні індивідуальних/контрольних</p>	<p>Достатній</p> <p>Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюється порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни.</p>	Добре (В)

	завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпне пояснення.		
74-81	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань. Помилки у відповідях не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних/контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни що вивчається.	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Добре (C)
64-73	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, що передбачений програмою дисципліни та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни	Задовільно (D)
60-63	Студент має певні знання, передбачені програмою дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній Є мінімально допустимий у всіх складових програми дисципліни	Задовільно (E)
35-59	Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчання дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді в більшості є невірними,	Низький Не забезпечує реалізації задач, що	Незадовільно з можливістю повторного складання

	необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.	формується при вивченні дисципліни	(F)
0-34	Студент повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.	Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслив мету та завдання дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (FX)

Список рекомендованої літератури, для цілеспрямованої роботи студента при виконанні самостійної та індивідуальної роботи з навчальної дисципліни.

Основна

1. Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачова. – Харків: «Діса плюс», 2020. – 312 с.
2. Близнюк О.П., Іванюта О.М. Ринок фінансових послуг: навч. посібник для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування / О.П. Близнюк, О.М. Іванюта. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 255 с.
3. Внукова Н. М. Фінансові послуги: проблеми теорії та практики: монографія / Н.М. Внукова, Л.В. Временко, О.В. Діанова, Д.В. Кондратенко, Ю.М. Кривуц; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури, Спілка економістів України, Харків. союз страховиків. – Харків: Лідер, 2014. – 190 с.
4. Господарський Кодекс України / укл. М. Бойцова. – Х.: Фактор, 2003. – 260 с.
5. Онищенко В.О., Завора Т.М. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник. – Полтава. ПолтНТУ, 2017. – 409 с.
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – С. 5–11.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України / (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 44, ст.277
8. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 84. – С. 6–10.
9. Про фінансовий лізинг: Закон України № 1381-IV від 11 грудня 2003 року // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 8. – С.10.
10. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Д.І. Дема, І.В. Абрамова, Л.В. Недільська, І.А. Шубенко, В.М. Трокоз; ред.: Д.І. Дема. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2013. – 375 с.
11. Ринок фінансових послуг: підручник / Приказюк Н.В., Лютий І.О., Пікус Р.В., Рожко О.Д. та ін.; за ред. Н.В. Приказюк: К.: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 757 с.
12. Сич Є.М., Ільчук В.П., Гавриленко Н.І. Ринок фінансових послуг. Навчальний посібник / Є.М. Сич, В.П. Ільчук, Н.І. Гавриленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 428 с.
13. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sectoru_ua.pdf

Додаткова

14. Базилевич В.Д., Шелудько В.М., Вирченко В.В. Фондовий ринок: Практикум / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вирченко; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2017. – 718 с.
15. Блакита Г.В. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г.В. Блакита, Ж.В. Гарбар, Л.І. Губанова, А.О. Нікітішин, О.А. Поліщук, В.П. Чайковська, Ю.В. Сусіденко; ред.: В.Т. Сусіденко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Вінниця, 2014. – 300 с.
16. Гарбар Ж. В. Фінансовий ринок: монографія / Ж.В. Гарбар; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ: КНТЕУ, 2015. – 455 с.
17. Подзигун І. Фінансовий ринок та ринок фінансових послуг: взаємозв'язок та єдність [Електронний ресурс] / І. Подзигун // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 1-2. – С. 83-88. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/rcpu_2013_1-2_13.pdf
18. Прядко В. В. Фінансовий ринок України в умовах мінливого середовища: колект. моногр. / В.В. Прядко, Е.О. Юрій, О.Ф. Петрук, І.В. Ісар, О.М. Лютік; ред.: В.В. Прядко; Буков. держ. фін.-екон. ун-т. – Чернівці: Технодрук, 2014. – 215 с.

19. Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 15 Жовтня 2019 р. – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 279 с.
20. Фондовий ринок : Підручник : у 2 кн. – кн. 2 / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін. ; за ред. В. Д. Базилевича; Київ. нац. ун - т ім. Т. Шевченка. – К. : Знання, 2016. – 686 с.

Ресурси мережі Інтернет

21. Валютні операції. Котирування валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/print.php?rid=858&page=1>.
22. Інформаційний портал «Україна Лізинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrleasing.info>.
23. Інформаційний портал Національної асоціації кредитних спілок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unascu.org.ua>.
24. Міжнародні валютно-фінансові операції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-4898-1.html>.
25. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssmsk.gov.ua>.
26. Офіційний сайт Держфінмоніторингу України. – Режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua>.